

ride sine kæpheste. Endelig bør det påskønnes, at sproget i denne bog, i modsætning til andre arbejder af samme slags, er godt og klart, uden unødvendige fremmedord.

Jakob Pasternak

Kristian Hald: Stednavne og kulturhistorie. (Dansk historisk Fællesforenings håndbøger, 1966). 93 s.

Poul Rasmussen: Mål og vægt. (Dansk historisk Fællesforenings håndbøger, 1967). 87 s.

Der sker noget med Dansk historisk Fællesforenings i 1962 startede håndbogsserie. Til nu er kommet otte bind, idet der i begyndelsen af 1967 er kommet to nye til.

Professor *Kristian Hald* gennemgår stednavnene, især marknavne, som kilde for kulturhistorien, deres forhold til de jordfaste mindesmærker, høje, jættestuer, skibssætninger, voldsteder osv., deres oplysninger om ældre tiders jordbrug og kvægbrug, om livet i landsbyen, oldtidens gudeverden og religiøse forhold. I bogens sidste kapitel gives eksempler på stednavnenes muligheder som materiale for dialektforskningen, dialektgrænser, ordgeografi osv. Og i et tillæg bringes anvisninger til brug ved indsamling af stednavne.

Den lille bog, der står som et supplement til *Halds Vore Stednavne*, 2. udg., 1965, er præget af forsigtighed og mådehold. Flere af de ældre nationalromantiske teorier vedrørende mindelser om guder og sakrale forhold afvises for mange stednavnes vedkommende. Bogen afspejler de sidste årtiers landvindinger inden for dansk stednavneforskning, nået gennem arbejder af *John Kousgård Sørensen*, *Anders Bjerrum*, *Christian Lisse*, *Kr. Hald* selv o. fl. Endnu mangler dog meget, ikke mindst for

marknavnenes vedkommende. Det er vel derfor, at man ikke får en samlet redegørelse for det måske mest spændende område: stednavnenes muligheder som kilde til bebyggelsehistorien.

Arkivar *Poul Rasmussen* behandler mål og vægt, et af historieforskningens vanskeligere områder. I det første af bogens tre hovedafsnit redegør han for de sidste årtiers forskning vedrørende vægt- og rummålsangivelserne i *Kong Valdemars jordebog*. I andet hovedafsnit gennemgås middelalderens jordvurderingsenheder og jordmål, med definitioner, bestemmelser og fortolkninger. Og i tredje hovedafsnit bringes et lille alfabetisk leksikon over mål- og vægtenheder i kongeriet vest for Øresund i perioden 1500–1700.

Det er et vigtigt afsnit, som man ofte vil konsultere under arbejde med ældre kilder. Man må nok her bemærke, at det kan være uheldigt, at DHF har begrænset omfanget af de små håndbøger til ca. 90 s. *Poul Rasmussen* har m. h. t. middelalderens øvrige mål, og mål og vægt i 1700–1800-tallet måttet nøjes med henvisninger (s. 81) til en halv snes andre arbejder. Det havde været nyttigt, om man havde fået et moderne, overkommeligt oversigts- og opslagsværk over hele emnet.

Til gengæld er der dog blevet plads til et par små praktiske oversigter over mønterne fra *Valdemars-* og *borgerkrigstiden* og perioden 1500–1700. Det har været et betydeligt arbejde i den korte form at redegøre for det meget komplicerede stofområde og den forskning og diskussion, det har fremkaldt.

Desværre standser bogen ved ca. 1700, skønt mål- og vægtangivelser også efter den tid kan være vanskelig tilgængelige.

Ole Degn